

Nr 48

Utlåtande i anledning av väckta motioner om ett miljöpolitiskt handlingsprogram.

I de likalydande, till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I:620 av herr *Bengtson m. fl.* och II:779 av herr *Hedlund m. fl.* hemställes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utarbetande av ett miljöpolitiskt handlingsprogram i enlighet med i motionerna anförda riktlinjer.

Motionerna

Motionärerna anför bl. a. att samhället omvandlas allt snabbare, vilket de anser kunna uttryckas så, att avskrivningstiden på tekniska, ekonomiska och samhällsliga begrepp och värderingar ständigt förkortas. Detta medför ökade påfrestningar, särskilt på det psykiska planet. I det pris, som vi får betala för en i många avseenden hög standard, ingår uppenbarligen ett betydande mått av psykiska påfrestningar och stora risker för missanpassning och bestående lidanden. Såväl den materiella försörjningen som miljöfrågorna bör därför ingå i begreppet levnadsstandard. Detta bör inte ses som en oupplöslig konflikt mellan kravet på ekonomisk effektivitet och behovet av välfärd i vidare bemärkelse. Man bör inte stå överksam inför möjligheterna att skapa en bättre miljö även i psykiskt hänseende, och det vore felaktigt att tro, att en sådan miljö skulle uppkomma helt av sig själv. Det gäller ytterst frågan om individens roll och betingelser. Trots detta har hela problemkomplexet hittills endast ägnats ett splittrat intresse. Det är hög tid att dessa knapphändiga försök avlöses av konsekventa helhetsgrepp. Vi har kommit dithän i samhällsutvecklingen, att sådana grepp är angelägna ur både humanitär och ekonomisk synpunkt.

Det är, säger motionärerna, behövt med genomgripande åtgärder på en rad områden, exempelvis i den ekonomiska politiken, familjepolitiken, socialvården, arbetsmiljöns utformning, bebyggelseplaneringen, byggandets tekniska utformning, industrilokaliseringen och naturvården. Man bör vara medveten om att dessa åtgärder inte kan genomföras på en gång utan endast efter hand under vägledning av ett långsiktigt miljöpolitiskt handlingsprogram.

I ett antal särskilda avsnitt av motionerna beröres aspekter på miljöproblemen som anknyter till olika områden av samhällslivet m. m. Motionärerna tar upp frågan angående den inre och yttre miljön, den tekniska och ekonomiska utvecklingen, familjepolitiken, socialpolitiken, åldrings-

vården, arbetsmiljön, bebyggelseplaneringen, förorening och förgiftning, lokaliseringsspolitiken och naturvården.

Motionärerna framhåller avslutningsvis att miljöpolitiken berör området, där företagsekonomiskt tänkande läggs till grund för skilda åtgärder. Detta gäller framför allt beträffande utomhusmiljön, exempelvis vid exploatering av grusåsar, förorening av vatten och luft, användning av gifter och tillverkning av engångsförpackningar. Den mänskliga och samhällsekonomiska önskvärdheten av miljöförbättringar bör föras in i de företagsekonomiska kalkylerna. En möjlig väg, som bör övervägas, är att belägga tekniska anordningar som medför miljömässiga skadeverkningar med avgifter, som skulle minskas allteftersom skadeverkningarna förebyggdes. Avgiften skulle användas för miljöförbättrande åtgärder. För att kunna få en säkrare uppfattning om hur stora miljöförsämringarna är, och för att få en mera acceptabel metod att mäta trivsel och miljö med, bör den påbörjade forskningen på detta område stödjas och vidgas. Sambanden mellan negativa miljöfaktorer och sociala och ekonomiska förhållanden är i stort sett outredade. Det bör inte heller vara omöjligt att uppskatta en del av de kostnader som otillfredsställande miljö åsamkar samhället, t. ex. i fråga om psykiska störningar hos individerna, ökad sjukvård, ökad brottslighet och andra sociala missförhållanden samt lägre prestationer i arbetet.

Lösningen av de aktuella problemen sker för närvarande på ett slumpartat sätt. Med ett klart upplinjerat program skulle alla de organ, som har att lösa de problem som berörts, ha en riktlinje att följa. Kravet på ett miljöpolitiskt handlingsprogram är motiverat såväl ur mänsklig som samhälls-ekonomisk synpunkt.

Yttrandena

Utskottet har inhämtat yttranden över motionerna från socialstyrelsen, medicinalstyrelsen och byggnadsstyrelsen.

Socialstyrelsen hänvisar till motionärernas uttalande att genomgripande åtgärder måste vidtagas på ett stort antal områden och anför vidare.

Samtliga dessa områden är av sådan natur att de tid efter annan måste uppmärksammas i de olika politiska partiernas aktiviteter. Det torde icke vara möjligt att renodla de speciellt miljöbetonade aspekterna på dessa eller andra samhällsfrågor och avskilja dem från exempelvis kostnads- och finansieringsfrågor. Ett handlingsprogram av sådan natur som det föreslagna måste därför, om det, såsom uppenbarligen förutsatts, skall vinna anslutning inom olika politiska partier, vara så allmänt hållet att det enligt socialstyrelsens mening kan ifrågasättas om något av större värde därigenom kan utvinnas.

Däremot kan separata utredningar som siktar till ett fullständigt klarläggande av avgränsade frågor inom åtskilliga av de berörda områdena enligt styrelsens mening bli av stort värde. I vart fall gäller detta vissa frågor som motionärerna berört under rubrikerna familjepolitiken, socialpolitiken och åldringarna. Här om må anföras följande.

Under avsnittet »Familjepolitiken» förordar motionärerna en försöksverksamhet för att utvärdera de lämpligaste formerna för familje- och äktenskapsrådgivning. Socialstyrelsen har i utlåtande den 3.5.1965 över familjerättskommitténs betänkande »Äktenskapsrätt» i denna fråga anfört följande:

»Man bör enligt socialstyrelsens mening även se till att äktenskapsparterna blir orienterade om de möjligheter till att själva reglera äktenskaps rättsverkningar som institutet äktenskapsförord öppnar samt om de rättigheter och skyldigheter som — om äktenskapsförord icke slutes — inträder enligt giftermålsbalken och ärvdabalken vid äktenskapets ingående och upplösning. De bör även vara orienterade om det skydd som erhålles genom lagen om allmän försäkring eller kan erhållas genom privata försäkringar. Slutligen bör de orienteras såväl om upplysningsplikten som om de bestämmelser som garanterar fullgörandet av denna skyldighet (5 kap. 11 § GB samt vidianteckning på makes deklaration). Socialstyrelsen vill förordna att man överväger på vilket sätt en dylik orientering lämpligen kan meddelas personer som står i begrepp att ingå äktenskap.»

Då man nu aktualiserar frågan om familje- och äktenskapsrådgivning bör informationen om äktenskapets rättsverkningar kompletteras med information även om samlevnads- och uppfostringsfrågor. Behovet av information i uppfostringsfrågor har starkt understrukits genom de under senare tid aktuella barnmisshandelsfallen. I viss utsträckning skall enligt läroplanen för grundskolan vissa familjefrågor behandlas i ämnet samhällskunskap i årsklass 8 av grundskolan. Med hänsyn till ifrågavarande elevers ungdom (15 år) måste emellertid grundskolans undervisning i dessa frågor kompletteras i en ålder då äktenskapsbildningen blivit mer aktuell och då de unga även i övrigt har större förutsättningar att tillgodogöra sig undervisning av här ifrågavarande slag. Frågan om lämpligaste sättet att anordna sådan information är emellertid icke lättlost. Måhända kan det vara lämpligt att den organisation för vuxenutbildning varom gymnasieutredningen nyligen framlagt förslag anförtros denna uppgift. Socialstyrelsen anser önskvärt att frågan närmare utreds.

Motionärerna har i förevarande avsnitt även berört frågan om åtgärder för uppmärksammande av barnens psykiska hälsa och utveckling i daghem, lekskola och grundskola. Motionärerna förordar en landsomfattande vetenskaplig undersökning av psykiska störningar hos elever.

Någon dylik landsomfattande undersökning anser socialstyrelsen icke påkallad. Däremot är det önskvärt att man genom löpande kontroller av såväl förskolebarn som skolbarn skaffar sig möjlighet att upptäcka störningar. I viss utsträckning finns redan nu en sådan kontroll. Det allvarligaste hindret mot en utbyggnad av denna löpande verksamhet är emellertid bristen på psykiater och psykologer (skolpsykologer). Man har emellertid räknat med att efter hand få i gång kontroll och rådgivning i hithörande frågor vid barnavårdscentralerna för barn i alla åldrar upp till skolåldern (sålunda även för barnen i barnstugorna) och vid den obligatoriska skolan för barn i skolåldern. Överläggningar rörande en utveckling i dylik riktning har inletts mellan representanter för socialstyrelsen, medicinalstyrelsen och skolöverstyrelsen. En särskild utredning rörande möjligheterna att förverkliga den åsyftade utvecklingen särskilt vad beträffar personalbehovet är dock väl motiverad.

Under rubriken Socialpolitiken framhåller motionärerna att behovet av

arbetsvårdsåtgärder blivit allt större och att därför en förbättring av arbetsvården och framför allt av arbetsvårdsorganens personella resurser är angelägen. Man önskar särskilt att samordningen mellan den kommunalt bedrivna socialvården och arbetsvården respektive olika vårdinrättningar skall uppmärksammas.

Vissa tecken kan enligt socialstyrelsens mening tyda på att den berörda samordningen, som bör omfatta även försäkringskassornas verksamhet, icke fungerar helt tillfredsställande. Handikapputredningen skall enligt sina direktiv överväga på vad sätt en samverkan i organisatoriskt hänseende kan åstadkommas mellan de myndigheter som handlägger frågor av betydelse för de handikappade. Styrelsen förutsätter att även socialpolitiska kommittén, som för närvarande är sysselsatt med att utarbeta förslag till en ny vårdlag, har sin uppmärksamhet riktad på denna fråga.

Vad arbetsvården beräffar är det allmänt bekant att den arbetar med alltför knappa resurser. Någon särskild utredning för att klarlägga behoven torde dock knappast för närvarande vara erforderlig. Bristläget beror på otillräckliga såväl lokal- som personalresurser men den erforderliga utformningen av verksamheten torde i stort sett vara klarlagd.

Under rubriken Åldringar har motionärerna framfört åtskilliga önskemål. Sedan några år tillbaka befinner sig åldringsvården i ett livligt utvecklingskede. Den landsomfattande inventering rörande åldringarnas bostadsförhållanden m. m. som påbörjades 1964 börjar ge resultat i form av starkt ökad förbättringsverksamhet. Alla landets kommuner har emellertid icke inlett någon sådan inventering. Den sociala hemhjälpen fortsätter att expandera. Kommunerna stimuleras här av det statsbidrag som utgår sedan 1 juli 1964. Beträffande öppen vård i övrigt varierar den i hög grad mellan olika kommuner. Socialstyrelsens möjligheter att stimulera och informera de kommunala myndigheterna är starkt begränsade på grund av bristande personalresurser. Ett specialnummer av Råd och anvisningar i dessa frågor är emellertid under utarbetande.

Trots den livliga aktiviteten på åldringsvårdens område finner socialstyrelsen anledning att i detta sammanhang särskilt stanna för en av de av motionärerna berörda frågorna nämligen önskemålet att pensionärerna i mån av förmåga fortsätter att arbeta. Detta önskemål är i första hand betingat av hänsyn till pensionären själv. Enligt en enig medicinsk sakkunskap är det i regel av väsentlig betydelse för pensionärens hälsa att han endast successivt avvecklar sina arbetsinsatser. Ett ytterligare starkt skäl för att tillvarata pensionärernas arbetskraft är att därigenom ett av allt att döma väsentligt tillskott skulle kunna erhållas till lindring av den alltmer markerade arbetskraftsbristen. Detta tillskott kan, om erforderliga åtgärder vidtas, väntas öka i samband med den starka stegringen av antalet pensionärer under kommande år (20 000—25 000 per år). Samhället bör därför på olika sätt stimulera till ökad arbetsinsats av äldre människor. Bl. a. synes en uppmjukning av inkomstprövningen av de kommunala bostadstilläggen böra övervägas. Vidare bör staten som arbetsgivare sträva efter en höjning av pensionsåldern för sina anställda. En utveckling i sådan riktning beträffande de statsanställda skulle säkerligen snabbt få följdverkningar på arbetsmarknaden.

Medicinalstyrelsen, som till sitt yttrande fogat utlåtanden av länsläkarna i Södermanlands, Gävleborgs och Jämtlands län, anför följande:

Motionärernas översikt över områden, där i främsta rummet företags-ekonomiskt tänkande lägges till grund för skilda åtgärder beträffande samhällsplaneringen, är vittomfattande. Även om åtskilliga i motionerna berörda frågor har närmare anknytning till andra verksamhetsområden än medicinalstyrelsens, vill styrelsen som sitt helhetsintryck anföra, att hälsovårdens krav alltför ofta synes ha fått stå tillbaka i konkurrensen med andra intressen eller vid bedömningen av speciella miljöfrågor.

Skall motionärernas önskemål förverkligas, kommer detta i stort sett att innebära att redan inslagna vägar följes eller att redan planerade åtgärder genomföres. Vid ytterligare utredning av speciella frågor blir det därför nödvändigt att beakta vad som redan åtgjorts eller som kan bli resultatet av de utredningar som pågår under medverkan av immissionssakkunniga, oljeskyddsutredningen, luftvårdsnämnden, statens institut för folkhälsan, socialpolitiska kommittén och 1962 års fritidsutredning samt vid statens byggnadsforskningsinstitut. Detsamma gäller resultaten av medicinsk, social och teknisk forskning.

Styrelsen vill i detta sammanhang understyrka angelägenheten av att forskning på de i motionen berörda områdena får betryggande ekonomiskt stöd. Som i det aktuella läget särskilt eftersläpande och med otillräckliga resurser utrustade forskningsområden må här nämnas åldringarnas miljö och åldrandets patofysiologi samt mentalhygieniska problem i alla levnadsåldrar.

Alla ansträngningar, som är möjliga för att förbättra samhällsmedlemmarnas livsbetingelser och eliminera negativa faktorer, bör göras. De kommer efterhand att ge utdelning i form av minskade anspråk på samhällets hälso- och sjukvårds- samt sociala organ.

Medicinalstyrelsen finner för sin del motionärernas tanke att belasta sådana tekniska anordningar som medför miljömässiga skadeverkningar med avgifter, som skulle minskas allteftersom skadeverkningarna förbyggdes, tilltalande — i all synnerhet som avgiften skulle användas för miljöförbättrande åtgärder.

Vid den fortsatta utredningen och planläggningen i samhället är det nödvändigt att i större utsträckning än hittills låta även hälsovårdens företrädare och sociologisk sakkunskap medverka. På länsplanet finns inom hälsovårdens område länsläkarorganisationen att tillgå.

Gemensam målsättning för och ökad samverkan i planlägningsarbetet måste enligt medicinalstyrelsens mening vara angelägna, även om de icke redan nu kan resultera i ett så omfattande miljöpolitiskt handlingsprogram som det i motionerna skisserade.

Medicinalstyrelsen förordar utarbetande av ett miljöpolitiskt handlingsprogram.

Byggnadsstyrelsen uttalar:

Byggnadsstyrelsen delar motionärernas uppfattning, att miljöforskningen bör stödjas och vidgas. Förekomsten av samband mellan skilda miljöfaktorer och psykiska störningar är till exempel helt ofullständigt klarlagd. Den tekniska utvecklingen tillför ständigt den mänskliga miljön nya egenskaper, vilkas inflytande tarvar klarläggande.

Vad motionärerna synes avse med »ett miljöpolitiskt handlingsprogram» omspannar uppenbarligen hela samhällslivets område. Styrelsen begränsar sig till att ingå på vad som närmast hör till dess verksamhetsområde.

Att begreppet boendestandard statistiskt sett närmast avser inomhusstandard innebär ingalunda, vilket motionärerna synes mena, att utomhusmiljöns betydelse otillräckligt beaktas vid bebyggelseplaneringen. Med att ändra begreppets innebörd, vilket föreslagits, till att innefatta även utomhusmiljöns egenskaper torde intet stå att vinna. De åtgärder till förbättrande av utomhusmiljön, vilka motionärerna föreslår, finner styrelsen angelägna och böra beaktas. Styrelsen anser att utomhusmiljöns betydelse i fortsättningen liksom hittills bör ägnas största uppmärksamhet i bebyggelseplaneringen.

Styrelsen delar i övrigt motionärernas uppfattning att trafikförhållandena bör förbättras, att vatten- och luftföroreningarna så långt möjligt bör begränsas och att naturvärden bör utvecklas. Styrelsen vill dock erinra om, att på samtliga dessa områden betydande ansträngningar görs i motionärernas syfte, även om kraftfullare insatser stundom framstår som önskvärda.

En brist inom samhällsplaneringen, som hör samman med motionärernas krav på ett miljöpolitiskt handlingsprogram och som byggnadsstyrelsen i andra sammanhang påtalat, är frånvaron av central ledning. Den splittning på olika organ och specialiteter, som alltmer kommit att utmärka vår samhällsplanering, ställer kravet på samordning i förgrunden. Med planeringsrådets tillkomst har vissa förutsättningar skapats för en samordnad planering inom länen. Emellertid framträder behovet av en riksplanering i egentlig mening undan för undan allt starkare.

Styrelsen framhåller att en sådan riksplanering självfallet skulle komma att i sig innefatta huvuddragen av ett miljöpolitiskt handlingsprogram.

Utskottet

När utskottet vid tidigare tillfällen haft att taga ställning till motioner angående sådana frågor som upptagits i förevarande motioner (utlåtandena nr 55/1962, 31/1963, 51/1964 och 12/1965) har utskottet bl. a. starkt understrukit vikten av att mentalhygieniska aspekter beaktas vid samhällsplaneringen. Utskottet har vidare framhållit att förhållandena i fråga om den mentalhygieniska omvårdnaden icke vore i alla avseenden tilfredsställande men att behoven vore i stor utsträckning klarlagda och beaktade vid den pågående nydaningen på olika områden av samhällslivet. Vad gäller förslaget om ett miljöpolitiskt handlingsprogram har utskottet ansett det kunna ifrågasättas om ett sådant program verkligen är en framkomlig väg när det gäller att bättre tillgodose de mentalhygieniska behoven i vårt samhälle. Utskottet har i överensstämmelse bl. a. med vad medicinalstyrelsen anfört i frågan ansett att det knappast torde låta sig göra att utforma ett enhetligt handlingsprogram som kunde anammas och tillämpas av samhällsplanerarna. Motionerna har i samtliga fall enligt utskottets förslag lämnats utan åtgärd av riksdagen.

Utskottet får med anledning av de nu föreliggande motionerna anföra att det även är utskottets mening att ett klart samband föreligger mellan å ena sidan miljön och å andra sidan individens utveckling och personlighets-

daning. En sådan uppfattning avspeglar sig också i samhällsarbetet och inom hela vårt uppfostringssystem. Sålunda spelar exempelvis orsaksforskningen en stor roll i planeringen på kriminalvårdens område. Utformningen av skolundervisningen och av verksamheten i småbarnsinstitutionerna m. m. påverkas fortlöpande av klarlägganden och överväganden beträffande exempelvis frågan om den betydelse uppfostran i hem och skola kan ha för individens psyke. Sociologiska undersökningar är vidare en metod som användes för att klarlägga hur den enskilde påverkas av och kan finna sig till rätta med olika förhållanden i samhällslivet. Den tekniska och ekonomiska utvecklingen är emellertid mycket snabb och kan emellanåt medföra hastigt inträdande förändringar i levnadsvillkor m. m. Det är därför förklarligt att samhällsplaneringen på olika områden icke alltid hunnit anpassa sig till de nya förhållandena — missgrepp eller mindre väl övervägda planeringsåtgärder har kunnat förekomma.

Motionärerna har i särskilda avsnitt av motionerna tagit upp ett antal miljöfrågor inom olika samhällsområden. Utskottet får beträffande vissa av dessa spörsmål anföra följande.

Motionärerna har understrukit angelägenheten av att bostadskonsumenterna själva skall kunna välja önskad bostadstyp. Utskottet vill allmänt framhålla att dessa önskemål får bedömas mot bakgrunden av de svårigheter som råder på bostadsmarknaden i stort. Som utskottet i tidigare sammanhang framhållit arbetar f. n. en mångfald olika utredningar med frågor rörande bostadsbyggandet. Vissa förslag beträffande bostäder för särskilda grupper, som tar sikte just på dessa gruppers speciella behov i fråga om boendemiljön är vidare att förvänta. Utskottet avser härmed den aviserade propositionen om ändringar i byggnadsstadgan som bl. a. syftar till att bostäderna skall bli bättre anpassade för de handikappade. Beträffande åldringsbostäderna pågår en inventering över hela landet som kommer att bilda grundval för åtgärder till förbättring av de gamlas boendeförhållanden. Utskottet vill framhålla vikten av att miljöfrågorna uppmärksammas vid planeringen av bostadsbyggandet.

Med anledning av vad motionärerna anfört angående familjepolitiken vill utskottet erinra om att särskilda sakkunniga tillkallats för utredning rörande förbättrande av undervisning och upplysning i samlevnadsfrågor och sexualfrågor. Det ankommer på skolmyndigheterna att uppmärksamma psykiska störningar hos skolelever, och utskottet förutsätter att den psykiska hälsovården inom skolväsendet kommer att effektiviseras i den mån förbättrade resurser medger det. Av intresse är vidare att familjeberedningen tagit upp frågan om forskning beträffande de verkningar anordningar för barntillsyn kan ha på barnens psykiska hälsa och utveckling. Det synes utskottet som om goda förutsättningar skulle föreligga för att motionärernas önskemål i här ifrågavarande avseenden skall kunna bli i väsentlig grad tillgodosedda.

Beträffande vad motionärerna anfört angående åldringarnas problem får utskottet framhålla att det i propositionen nr 52 vid årets riksdag framlagda förslaget angående riktlinjer för arbetsmarknadspolitiken m. m. innebär väsentligt förbättrade förutsättningar för den äldre arbetskraften att erhålla sysselsättning. Spörsmålet om åtgärder för att motverka den känsla av överflödighet och isolering som kan följa med de äldres situation har berörts av utskottet i dess utlåtande nr 8 till årets riksdag angående de ensamstående problem. Utskottet framhöll därvid att det närmast torde ankomma på kommunerna att vidtaga anordningar som kan underlätta för de ensamstående att nå mänskliga kontakter och därigenom komma ur en icke önskad isolering. Utskottet anförde vidare att det ökade intresse som nu ägnas frågorna om fritidssysselsättning kunde förväntas medföra bl. a. att ensamståendes behov i förevarande hänseenden kan bättre tillgodoses.

I den förenämnda propositionen nr 52 till årets riksdag har framlagts ytterligare förslag till åtgärder som synes ägnade att motverka vissa i motionerna påtalade svårigheter som möter den enskilde när det gäller inträde i eller trivseln inom arbetslivet. Sålunda har exempelvis behovet av omskolning till nya yrken beaktats. Åtgärder har föreslagits för att kompensera kvinnor som under längre tid varit borta från förvärvslivet för de sämre valmöjligheter denna arbetskraft har. Frågan om en fortsatt utbyggnad av arbetsvärden har upptagits i propositionen. Företag som förbinder sig att utbilda handikappade föreslås kunna få statsbidrag härför. Vidare har förslag framlagts att ett institut för arbetsmarknadsfrågor skall inrättas vid Stockholms universitet med uppgift att bedriva utbildning och forskning rörande arbetsmarknadens förhållanden.

Av mycket stor vikt för frågan om lämplig arbetsmiljö är uppenbarligen det i propositionen nr 62 för årets riksdag framlagda och godkända förslaget om inrättande av ett arbetsmedicinskt institut. Det kan i detta sammanhang även erinras om att ett vid tekniska högskolan i Stockholm utarbetat förslag rörande vidgad utbildning och forskning i ämnena industriell psykologi och arbetsledning samt ergonomi beredes inom universitetskanslersämbetet.

I motionerna ägnas två särskilda avsnitt åt frågor om förorening och förgiftning samt naturvård. Utskottet får framhålla att hithörande spörsmål f. n. tilldrar sig mycket stor uppmärksamhet från det allmännas sida. Den fortlöpande övervakningen av naturvärden omhänderhas av statens naturvårdsnämnd. Enligt beslut av 1965 års höstriksdag har inrättats ett särskilt organ, Institutet för vatten- och luftvårdsforskning, som i första hand skall bedriva forskning angående vatten- och luftföroreningar och förebyggande av skadeverkningar härav m. m. Åtskilliga utredningar sysslar vidare med frågor på dessa områden. Bland dem kan nämnas exempelvis naturresursutredningen, immissionssakkunniga, 1960 års vägsakkunniga och 1962 års

fritidsutredning. Årets riksdag har på förslag av allmänna beredningsutskottet (utlåtande nr 3) hemställt om översyn och utredning av vissa frågor rörande användningen av engångsförpackningar och angående nedskräpningen m. m. Enligt utskottets mening bör den aktivitet på bred front som sålunda utvecklas kunna leda till att de miljöfrågor som motionärerna i dessa avsnitt berört kommer i ett väsentligt bättre läge.

Utskottet har med det ovan anförda endast velat lämna vissa exempel på aktuella åtgärder och utredningar beträffande några av de i motionerna särskilt upptagna frågorna. Det synes utskottet som om motionärernas önskemål i viss utsträckning kan förväntas bli tillgodosedda genom den pågående verksamheten. Utskottet delar emellertid den grundsyn motionerna bygger på, nämligen att frågorna om miljöns betydelse för de enskilda individerna i dagens samhälle är brännande och är väl medvetet om att mycket återstår att göra för att åstadkomma den anpassning mellan miljö och individerna som alla finner önskvärd. Utskottet vill således starkt understryka vikten av att miljöfrågorna ges stort utrymme i samhällsplaneringen på alla områden. Den livliga allmänna debatten kring de i motionerna upptagna spörsmålen kan bidra till att uppmärksamheten på denna angelägenhet skärps. Riksdagen har emellertid vid upprepade tillfällen tagit ställning till yrkanden om upprättande av ett miljöpolitiskt handlingsprogram. Den tveksamhet som härvid kommit till uttryck beträffande ett program av den art och omfattning som avses i motionerna är enligt utskottets mening befogad även i dagens läge. Utskottet anser sig av denna anledning icke böra tillstyrka bifall till motionsyrkandet.

Utskottet får avslutningsvis angående det i motionerna i olika sammanhang berörda spörsmålet om forskning beträffande miljöfrågor framhålla att ett intensivt forskningsarbete givetvis är en ofrånkomlig förutsättning för effektivisering av strävandena på dessa områden. Riksdagen har beträffande användningen av riksbankens jubileumsfond uttalat att verksamheten till en början bör inriktas på att öka kunskapen om de verkningar som tekniska, ekonomiska och sociala förändringar framkallar i samhället och hos de enskilda människorna d. v. s. just på forskningsuppgifter som uppenbarligen ligger på miljöfrågornas område.

Utskottet får med hänsyn till det ovan anförda hemställa,

att de likalydande motionerna I: 620 och II: 779 i den mån de icke kan anses besvarade med vad ovan anförts icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 11 maj 1966.

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Möller, Sörlin, Eric Gustaf Peterson, Hellebladh, Oscar Carlsson, Hedlund, Nyman, Hübinette, Axel Kristiansson och Helge Karlsson;

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm, fru Jäderberg, herrar Hamrin i Kalmar, Svensson i Kungälv, Rimås, Wikner, Larsson i Borrby, Nilsson i Bästekille, Svanberg, Johansson i Växjö och Thylén.